10. 9. 2000

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Důsledky nesplacení vkladu společníka do společnosti

Po splacení dlužného vkladu, společník nemůže být ze společnosti vyloučen podle ustanovení § 113 odst. 4 obch. zák.

Po splacení dlužného vkladu, společník nemůže být ze společnosti vyloučen podle ustanovení § 113 odst. 4 obch. zák.

Z odůvodnění.

Napadeným usnesením změnil vrchní soud rozsudek krajského obchodního soudu, kterým tento soud určil, že usnesení valné hromady žalované, konané dne 14.3.1995, kterým valná hromada rozhodla o vyloučení žalobce ze žalované společnosti, je neplatné tak, že žalobu zamítl.

V odůvodnění svého rozhodnutí odvolací soud uvedl, že soud prvního stupně vyhověl žalobě, když vzal za prokázáno, že žalovaná dne 3.11.1994 vyzvala žalobce ke splacení části vkladu ve výši 15 000 Kč s upozorněním, že pokud tuto část vkladu nesplatí, může být ze společnosti vyloučen. Tato výzva byla žalobci doručena dne 7.11.1994. Dále vzal soud prvního stupně za prokázané, že žalobce splatil tuto část vkladu dne 14.2.1995, tedy 7 dní po stanovené dodatečné lhůtě, což také oznámil na valné hromadě žalované dne 14.3.1995, která jej ze společnosti vyloučila. Soud prvního stupně vycházel z toho, \"že na valné hromadě žalované z 8.9.1994 nedošlo ke změně společenské smlouvy právně relevantním způsobem\", a proto nebylo třeba, aby výzvu ke splacení části vkladu podepsali dva jednatelé společnosti. Vyslovil právní názor, že právo společnosti vyloučit společníka podle ustanovení § 113 obch. zák. musí být realizováno do okamžiku, než společník svůj vklad splatí v plné výši. Protože po splacení vkladu, i když k jeho splacení došlo po uplynutí stanovené lhůty, společnost nemá právo vyloučit společníka, je usnesení valné hromady o vyloučení žalobce ze žalované společnosti neplatné.

Odvolací soud po zjištění, že návrh byl podán včas a oprávněnou osobou konstatoval, že povinností žalobce podle společenské smlouvy bylo splatit zbývající část vkladu do 15.7.1994. Když žalobce v uvedené lhůtě zbývající část vkladu nesplatil, vyzvala jej žalovaná postupem podle ustanovení § 113 odst. 3 obch. zák. ke splacení vkladu v tříměsíční dodatečné lhůtě, která končila dne 7.2.1995. Výzvu podepsal jménem společnosti Ing. D.D., který byl podle společenské smlouvy a zápisu v obchodním rejstříku oprávněn jednat jménem žalované samostatně.

Podstatnou námitkou je, dle odvolacího soudu, námitka žalobce, že před výzvou ke splacení části vkladu došlo na valné hromadě žalované konané dne 8.9.1994 ke změně společenské smlouvy, podle níž měli za žalovanou nadále jednat dva jednatelé současně.

Odvolací soud z rejstříkového spisu žalované zjistil, že rejstříkovému soudu nebyl do konání valné hromady žalované dne 14.3.1995 podán návrh na změnu zápisu o způsobu jednání jménem společnosti ani oznámeno, že došlo ke změně společenské smlouvy.

Společenská smlouva žalované svěřuje rozhodování o změnách společenské smlouvy valné hromadě. Žalobce ke svému tvrzení o změně společenské smlouvy, jak shora uvedeno, předložil pouze neověřenou kopii listiny označené \"Zápis z valné hromady s.r.o.\", datované 8.9.1994, dle níž byli

přítomni \"Ing. I.C., Ing. J.R., Ing. M.S., Ing. D.D., Ing. Z.M.\", z nichž za slovy \"podpisy zúčastněných\" jsou uvedeny podpisy u čtyř jmen a u jména Ing. M.S. podpis chybí. Protože oba účastníci řízení tvrdili, že nemají v držení originál zápisu, nemohl jej soud obstarat, aby mohl provést přímý důkaz listinou ve smyslu ustanovení § 129 o.s.ř. a musel se spokojit pouze s nepřímým důkazem zobrazením listiny a shodu této kopie s případným originálem zjišťovat jiným způsobem. Podle obsahu této kopie se valné hromady zúčastnily fyzické osoby uvedené v listině. V té době měla žalovaná pouze dva společníky, a to žalobce a P., a.s. I když byli Ing. C., Ing. S. a Ing. D. členy představenstva druhého společníka, nic v uvedeném zápisu nenasvědčuje tomu, kdo za tohoto společníka na valné hromadě jednal, aniž že vůbec bylo o usnesení valné hromady hlasováno, případně jaký byl výsledek tohoto hlasování. To, že by valná hromada rozhodla mimo jiné o změně způsobu jednání jménem společnosti, nepotvrdil ve své účastnické výpovědi ani žalobce, když uvedl, že na všech valných hromadách se hlasovalo, a má proto za to, že i na této valné hromadě se hlasovalo, a když byl soudem tázán, jak se hlasovalo o změně způsobu jednání jménem společnosti, uvedl doslova: \"nevzpomínám si, zda se o tomto bodu hlasovalo.\" Ani dalšími provedenými důkazy se nepodařilo prokázat, že valná hromada žalované dne 8.9.1994 rozhodla kvalifikovanou většinou o změně společenské smlouvy. Je proto třeba uzavřít, že k tvrzené změně společenské smlouvy nedošlo.

Odvolací soud dále dospěl k závěru, že § 113 obch. zák. v odstavcích 3 a 4 stanoví podmínky, za nichž může valná hromada společnosti rozhodnout o vyloučení společníka. Jestliže společnost tyto podmínky splní a žalovaná je v projednávané věci splnila, je na ní, zda práva vyloučit společníka využije. Zákonná úprava respektuje určitou míru autonomie společnosti s ručením omezeným, neboť nestanoví, že by o vyloučení společníka pro nesplacení vkladu měl rozhodovat soud. Právo společnosti rozhodnout o vyloučení společníka nepodmiňuje zákon tím, že společník v době rozhodování valné hromady dosud svůj vklad nesplatil, ale ke vzniku tohoto práva postačuje, že společník nesplatil svůj vklad ani v dodatečné lhůtě stanovené v souladu se zákonem. Právo vyloučit společníka ze společnosti pro prodlení se splacením vkladu nezaniká splacením vkladu, neboť to zákon nestanoví. Ustanovení § 113 odst. 4 obch. zák. je podle mínění odvolacího soudu sankční povahy.

Protože žalobce nesplatil splatnou část vkladu ani v dodatečné lhůtě poskytnuté v souladu se zákonem, není rozhodnutí valné hromady o jeho vyloučení v rozporu s právními předpisy nebo společenskou smlouvou, a proto odvolací soud změnil rozhodnutí soudu prvního stupně tak, že návrh na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady zamítl.

Proti usnesení odvolacího soudu podal žalobce v otevřené lhůtě dovolání z důvodů uvedených v ustanoveních § 241 odst. 3 písm. c) a d).

K \"problematice změny společenské smlouvy\" dovolatel tvrdil, že i když to v usnesení odvolacího soudu není vyjádřeno výslovně, odvolací soud zřejmě vycházel z toho, že se dne 8.9.1994 valná hromada žalované skutečně konala. Skutečnost, že zápis zcela neodpovídá požadavkům společenské smlouvy, nemá podle názoru dovolatele vliv na platnost rozhodnutí na ní přijatých. \"Z toho pohledu není ani podstatné, že u podpisu společníka není uvedeno, kdo ze tří členů statutárního orgánu za něj jedná. Každý mohl jednat samostatně.\" V tom směru považuje dovolatel zjištění soudu za zcela správná.

\"Vyjdeme-li z premisy, že se dne 8.9.1994 konala valná hromada, je správné položit si otázku, zda přijala určité rozhodnutí. Ze spisu vyplývá, že se valná hromada \"usnesla\" na bodech 1 až 6, kde stanovila termín jejich splnění, příp. osobu za splnění odpovědnou. Jestliže je v zápisu uvedeno, že se valná hromada usnesla, znamená to, že musela o konkrétním bodu rozhodnout. Z uvedeného vyplývá, že pokud zápis obsahuje konstataci \"valná hromada se usnesla\" museli společníci o konkrétní

záležitosti rozhodnout. Rozhodnout zase mohli jedině tehdy, jestliže o konkrétním návrhu hlasovali. Z výpisu z obchodního rejstříku, ale i ze skutečného stavu v té době je zřejmé, že mně náležel obchodní podíl o velikosti 30% základního jmění žalované, jako minoritní společník jsem proto mohl být přehlasován i v jiných případech, než kdy rozhodnutí vyžadovalo dvoutřetinovou většinu. Potud k názoru soudu, že \"nic v tomto zápise nenasvědčuje pro závěr..., že by o usnesení valné hromady bylo hlasováno, případně jaký byl výsledek hlasování\", uvádí se v dovolání.

Z uvedeného činí dovolatel závěr, že usnesení valné hromady o změně způsobu jednání jménem společnosti bylo dne 8.9.1994 řádně přijato. Dovolatel dále uvádí, že v době, kdy jednala valná hromada, ze žádného právního předpisu nevyplývalo, jakou formou, resp. v jaké podobě musela být provedena změna společenské smlouvy. Je zřejmé, že odvolací soud nevytýká té části zápisu, kterou se mění společenská smlouva, nedostatek formy nebo způsobu vyjádření. Za změnu společenské smlouvy však zápis přesto nepovažuje, neboť dle jeho názoru nedošlo k potřebnému hlasování o změně společenské smlouvy. Dovolatel dále zpochybnil závěry odvolacího soudu o jeho výpovědi týkající se hlasování na valné hromadě s tím, že jeho zástupce již v průběhu jednání vznesl námitky proti protokolaci, které soud neuznal.

K nemožnosti vyloučení žalobce ze společnosti dovolatel především uvedl, že nijak nepopírá neplnění své povinnosti splatit upsaný vklad. Podle právního názoru odvolacího soudu nepodmiňuje zákon vyloučení společníka ze společnosti pro prodlení se splacením vkladu tím, že dosud vklad nesplatil, ale postačuje, že společník nesplatil vklad ani v dodatečné lhůtě poskytnuté v souladu se zákonem. Tento právní názor považuje žalobce za nesprávný.

Vztahy mezi společníkem a obchodní společností jsou podle ustanovení § 261 odst. 3 písm. a) upraveny ve třetí části obchodního zákoníku. V projednávané věci se jedná o pohledávku žalované z titulu plnění kaduční povinnosti a zároveň o závazek žalobce \"doplatit vklad\". Závazkový vztah byl upraven společenskou smlouvou, která je typově upravena ve druhé části obchodního zákoníku a nelze na něj aplikovat ustanovení třetí části o typových závazkových vztazích. Lze však aplikovat obecná ustanovení třetí části obchodního zákoníku o závazkových vztazích. Ve vztahu k závazku splatit vklad je třeba aplikovat oddíl 2. dílu VII. obchodního zákoníku o místu plnění, \"protože příslušná ustanovení o obchodních společnostech nestanoví povinnost upravit ve společenské smlouvě místo plnění závazku splatit upsaný vklad. Rovněž se přiměřeně použijí ustanovení podle § 340 a další o době plnění; převážné části jsou ovšem neaplikovatelná, protože společenská smlouva vyžaduje speciální úpravu doby plnění závazku.\" Pokud se týká způsobu plnění závazku podle § 324 - 334 i zde je podle názoru dovolatele přiměřená aplikace zcela namístě. Podle § 324 odst. 2 obch. zák. závazek zaniká také pozdním plněním dlužníka. Ustanovení § 365 obch. zák. uvádí, že dlužník je v prodlení, jestliže nesplní řádně a včas svůj závazek, a to až do doby poskytnutí řádného plnění nebo do doby, kdy závazek zanikne jiným způsobem. Za jiný způsob zániku závazku nutno v tomto případě považovat rozhodnutí valné hromady o vyloučení společníka. \"Pokud jsem tedy splatil vklad dne 14.2.1995 a valná hromada odpůrce rozhodla o mém vyloučení až dne 14.3.1995, rozhodla tak v době, kdy můj závazek právně zanikl. Valná hromada tedy rozhodla o mém vyloučení bez právního důvodu a její rozhodnutí je proto neplatné\", uvádí se v dovolání.

Závěrem dovolatel vytkl odvolacímu soudu, že ve věci rozhodl usnesením, když soud prvního stupně, byť nesprávně, rozhodl ve věci rozsudkem.

Dovolání je přípustné podle ustanovení § 238a odst. 1 písm. a) o.s.ř. a je důvodné.

Odvolací soud při posuzování oprávnění valné hromady společnosti vyloučit společníka, který nesplatil svůj vklad ani v dodatečné lhůtě poskytnuté mu podle ustanovení § 113 odst. 3 obch. zák. dovodil, že § 113 obch. zák. v odstavcích 3 a 4 stanoví podmínky, za nichž může valná hromada

společnosti rozhodnout o vyloučení společníka. Jestliže společnost tyto podmínky splní - a žalovaná je v projednávané věci splnila - je na ní, zda práva vyloučit společníka využije. Právo společnosti rozhodnout o vyloučení společníka nepodmiňuje zákon tím, že společník v době rozhodování valné hromady dosud svůj vklad nesplatil, ale ke vzniku tohoto práva postačuje, že společník nesplatil svůj vklad ani v dodatečné lhůtě stanovené v souladu se zákonem. Právo vyloučit společníka ze společnosti pro prodlení se splacením vkladu nezaniká splacením vkladu, neboť to zákon nestanoví. Ustanovení § 113 odst. 4 obch. zák. je podle mínění odvolacího soudu sankční povahy.

Nejvyšší soud konstatuje, že i když zákon výslovně neváže právo valné hromady rozhodnout o vyloučení společníka pro prodlení se splacením vkladu na to, že prodlení v době rozhodování trvá, lze takový závěr učinit na základě systematického a logického výkladu příslušných ustanovení obchodního zákoníku, a to zejména ve vazbě na účel sledovaný aplikovanou právní úpravou a na použití zásady ochrany třetích osob, k jejímuž zajištění všechna ustanovení obchodního zákoníku, umožňující vynucovat splacení vkladů společníky obchodních společností, především slouží. Jakmile je vklad společníka splacen, pomine nutnost dbát v zájmu ochrany třetích osob na splacení dlužného vkladu, a tím pomíjí i důvod pro vyloučení společníka ze společnosti.

Ustanovení § 113 odst. 3 obch. zák. má především uhrazovací funkci, když společnost pod pohrůžkou vyloučení vyzývá společníka ke splacení vkladu. Jestliže tedy společník splatí dlužný vklad dříve, než valná hromada společnosti rozhodla o jeho vyloučení, právní důvod vyloučení odpadá a společnosti zůstává pouze právo domáhat se případné zaplacení majetkových sankcí za prodlení (úroku z prodlení) ve výši 20% z nesplaceného vkladu, jak to umožňuje ustanovení § 113 odst. 2 obch. zák. Právě toto ustanovení je totiž ustanovením především sankční povahy, postihujícím společníka za prodlení se splacením vkladu od okamžiku, kdy se dostal do prodlení, až do doby, kdy svůj vklad splatil (i když i toto ustanovení má kromě sankční i preventivní funkci).

K námitce dovolatele o nesprávné formě rozhodnutí odvolacího soudu Nejvyšší soud konstatuje, že odvolací soud postupoval správně, když napravil pochybení soudu prvního stupně, který měl v souladu s ustanovením § 9 odst. 4 písm. j) a § 200e odst. 1 o.s.ř. rozhodnout ve věci usnesením.

Vzhledem k tomu, že dovolací soud dospěl k závěru, že právní závěr odvolacího soudu o možnosti vyloučení společníka ze společnosti podle ustanovení § 113 odst. 4 obch. zák. poté, co splatil svůj vklad, je nesprávný, nezabýval se již ostatními námitkami dovolatele, jejichž posouzení již nemohlo na právním závěru dovolacího soudu nic změnit.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Novela stavebního zákona: přehled změn a dopadů do praxe po dokončení legislativního procesu
- Energetická náročnost budovy jako cenotvorný faktor
- Přechodná ustanovení novely stavebního zákona – co s vydaným závazným stanoviskem a JES?
- Prodej rodinné firmy: Co má být skutečně součástí transakce?
- Podíl před vznikem společnosti: k přípustnosti jeho převodu
- Byznys a paragrafy, díl 46.: Pravidlo podnikatelského úsudku: Jak rozhodovat bez zbytečného strachu z osobní odpovědnosti
- Bytová družstva
- Limity rozkazu k vyklizení: Skutečně pomůže rozhýbat trh s nájemním bydlením?
- Jak najít kupce pro svou firmu přes M&A poradce: na co si dát pozor ve smlouvě se

zprostředkovatelem
- Nábor zaměstnanců přes agentury a M&A transakce: kde končí ochrana investice a začíná kartel
- Nové pojetí úvěruschopnosti spotřebitele?